

Carrer l'Arús, un antic carrer del Prat

Jordi Torren Suñé

El carrer l'Arús, per parlar d'un dels carrers més antics del Prat, sense ànim de fer d'historiador i molt menys d'investigador, potser algú dels aquí presents creurà que és una temeritat, i en una bona part estariem d'acord, s'ha de reconèixer que a la nostra edat, apart de fer un exercici de memòria, ens fa il·lusió recordar part de la nostra infantesa.

El nom del carrer Arús o Passatge Arús, tram comprès entre el carrer Enric Morera i Carretera de la Marina, la data més antiga que jo he trobat, ha estat l'any 1774, que segons el Pare Andreu de Palma, figura el nom de Pablo Arús. Dit Pare fa esment que hi va haver més d'un alcalde amb aquest nom, cosa que ell mateix es contradia, perquè en el llibre per ell escrit, a l'apartat d'alcaldes, només figura el nom de Pablo Arús. També l'any 1779 hi figurava amb el nom de Joan Arús, solter, com a membre del sometent pratenc. Això sí, hem de ressaltar que el nom que ha sobresortit més i ha tingut més prestigi ha estat el de Rosendo Arús, persona dedicada a les lletres i gran filantròpic, destacant per la seva pertinença a la maçoneria.

L'any 1790 es va crear el Raval de Dalt, format pels carrers Roig, carrer del Sac i de l'Arús, també conegut com el Clos, perquè era sense sortida. Al carrer Arús la majoria de persones eren majoritàriament jornalers, un pagès anomenat Isidre Petit era el qui passava per les cases a cobrar el cens.

El nom d'Arús al Prat el va donar en Jaume Arús, natural de Castelldefels, que va arribar al Prat a principis del segle XIII, fou col·laborador de l'ambient cultural i polític.

Hi ha constància que l'any 1872 com a propietari del carrer Arús hi figura, en Jacinto Casanovas, les seves propietats, segons el cens (suposo que l'esmentada propietat o part) van durar uns quants anys, perquè a partir del 1901 ja figura el nom de Joan Bartra Piera.

Les primeres cases del carrer Arús foren fetes en diferents etapes com així consta en un escrit del Marquès de Castellbell i Baró de Maldà dirigit a l'ajuntament per demanar

la construcció d'unes cases, a continuació de la ja existent, o sia, la primera casa del Raval de Dalt, construïda pel propietari per passar-hi temporades, el que no està clar és si la primera casa s'anomena "Casa Arús" o del "Masover Nou", perquè aquí al Prat també se m'ha dit que a alguna masia també se li deia el mateix nom.

La primera masia o casa pairal fou dividida en cinc habitatges. La primera, que donava al carrer Lo Gaiter del Llobregat, aquesta va ser on varen viure els meus avantpassats. De mot l'anomenaven "Cal guitarrista", perquè al meu avi li deien el "Pep de la guitarra", ja que degut a la seva semi ceguesa matava el temps amb la guitarra. La segona masia donava entrada al carrer Arús, i era on vivia la família Gironés Querol, que anomenaven la "Mercè de cal Bernat", i entrant a mà esquerra hi havia els tres primers habitatges. Més endavant faré esment a la esta d'habitatges.

El primer que podíem trobar en endinsar-nos al carrer era la font amb la imatge de Sant Isidre, feta de rajoles de ceràmica, d'on diuen que brollava l'aigua contínuament, cosa que els que ho recordem, no havíem vist mai, doncs ens fèiem un tip de fer anar la bomba per omplir l'immens safareig que estava al costat. Aquesta imatge portava la data del 1902. El ja esmentat safareig, si ens poguéssim explicar totes les històries, i no tan històries, segur que tindriem tema per molta estona.

En front, o sia, només entrant al carrer a mà esquerra també hi havia el forn per coure el pa, que igual que el safareig eren comunitaris.

A mà esquerra també es trobaven les cases altes, perquè tenien planta baixa i pis, al contrari que les de mà dreta que només tenien planta baixa.

Les primeres cases de la part esquerra eren diferents de les cases altes, perquè com ja he fet esment aquestes tres cases formaven part de la primera casa pairal.

Al davant de totes les cases, separades pel que en podríem dir el carrer, hi havia un petit estable i un galliner, també una eixida i al mig de la eixida la comuna, proveïdora de tots els adobs de les nostres verdures. Les casetes eren força modestes, tenien el menjador o l'entrada i la cuina en una sola estança, amb llar de foc, un petit rebost i dues cambres.

S'ha de ressaltar que, a més de la font de Sant Isidre, hi havia dos pous, que si no recordo malament eren dels que s'anomenen pous de primera aigua, que darrerament ja no es feien servir, només funcionava la font del mig. Més de quatre vegades havíem d'omplir el safareig per poder rentar la roba.

Tal vegada el problema sanitari era el pitjor del carrer, ja que no hi havia clavegueram i tot anava a parar a un pou mort, que cada dos per tres s'havia de buidar, i no direm res de l'olor que produïa. L'any 1958 es fa fer la connexió a la xarxa municipal d'aigua i tant la font com els pous deixaren de funcionar.

Pel que fa a la gent gran o adults la tertúlia principal, quan el temps ho permetia, era anar a prendre la fresca i així, a part d'alguna que altra xafarderia, miràvem d'arreglar el país, és clar que dins de les possibilitats del poc que els permetien fer.

Com ja s'ha comentat, una de les peculiaritats del carrer Arús era que com només tenia una entrada, que es feia pel carrer Gaiter del Llobregat. Aquest fet – m'agrada ressaltar-ho – permetia que la mainada pogués gaudir d'una tranquil·litat i un esbarjo que en altres carrers mancava. L'únic trànsit que hi havia era el carro de la Marieta del Picasal, i per tant ens podíem dedicar als nostres jocs, les boletes, que avui en diuen “*canicas*”, el futbol, el mandró, i un de molt especial i econòmic, que era el mèlic (que no té res a veure amb el melic humà) es tractava de dos pals, un de més curt i un altre de més llarg i a veure qui el tirava més lluny, i per últim al fet i amagar.

L'any 1962 els hereus de Joan Bartra Piera, o sia els seus fills, que se suposava que eren dos perquè a l'escriptura de compra per part de la Cooperativa Obrera de Viviendas del Prat només hi figuraven dos fills anomenats Joan i maria (la resta d'hereus suposo que eren cunyats i nebots), tots plegats decidiren vendre a l'esmentada Cooperativa tot el carrer i la resta de la finca, que comprenia 16 habitatges, més el seus patis i dues mujades, que ara són part de l'Avinguda Montserrat. Les cases altes només feien ús del que era la casa, el pati més un hort enfront de cada casa, en canvi, les cases baixes tenien el pati més una quarta de mujada per cada habitatge.

Tots els veïns del carrer, van adquirir un habitatge de Cooperativa, excepte tres estadants, que si no recordo malament, no hi estaven d'acord i plantejaren un plet amb l'esmentada Cooperativa. Tot hom és lliure de la seva manera de pensar, els veïns que foren propietaris, o millor dit socis de la Cooperativa, varen haver de pagar igual que els altres associats, l'únic privilegi que varen tenir fou el de passar davant dels altres associats per donar-nos l'habitatge, ja que si no es feia així ens quedàvem al carrer.

El Prat de Llobregat, 17 de maig de 2012